СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 180. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 5-го серпня 1939. No. 180. Jersey City, N. J., Saturday, August 5, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

КОНГРЕС ВІДКИДАЄ МЕШКАЛЬНИЙ ЗАКОН

ВАШИНГТОН. — Палата послів відмовилася 191 голосами проти 170 взяти під увагу проектований урядом законопроект про дальшу розбудову мешкань коштом 800 міліонів долярів.

Як попередні закони, так і цей повалила коаліція републиканців і консервативних демакратів, котра від кількох тижнів переводила свою волю в конгресі.

Супроти цього конгрес сподівається скоро розійтися на літні вакації. Президент Рузвелт чимскорше викінчує свої праці коло підписування ухвалених законів, щоби поїхати до Гайд Парку.

ЗГОЛОШУЄ СВОЮ КАНДИДАТУРУ.

СИНСИНАТІ (Огайо). — Сенатор Роберт Тефт, син бувшого президента Злучених Держав, подав до публичного відома свій лист до своїх політичних приятелів, у котрім він приймає кандидатуру на номінацію Републиканської Партії на уряд президента Злучених Держав у 1940. році.

Як свою кандидатську плятформу Тефт проголошує „зрівноваження буджету".

ҐАЗЕТЯРСЬКА ЮНІЯ ЗА КАНДИДАТУРУ РУЗВЕЛТА.

САН ФРАНСІСКО. — Краєва конвенція ґазетярської юнії, „Американської Ґазетярської Ґілди", ухвалила 108 голосами проти 8 поперти кандидатуру президента Рузвелта втрете на уряд президента Злучених Держав. Резолюція висказала просьбу до Рузвелта, щоб він виставив свою кандидатуру. Делеґати, що не голосували за резолюцію, здержалися від голосування.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПОШИРЕННЯ ЗАКОНУ ГЕЧА.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Нілі з Вест Вірджінії вніс у сенаті проект закону, що розтягає постанови закону Геча проти політичної діяльности федеральних урядовців на людей, що працюють для стейтів, а дістають удержання з федеральних фондів.

ЗО СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

НЮ ЙОРК. — Підприємство „Чилдренс Ворлд", що має концесію в забавовій частині Світової Вистави, подало в суд просьбу, щоб йому вільно було зробити злагоду з вірителями, бо, мовляв, воно є невиплатне.

Не зважаючи на домагання концесіонерів, заряд вистави задержав ціну вступу в звичайні дні на висоті 75 центів.

ЗАКРИВАЮТЬ ҐАЗЕТУ ЗА НЕЗАПЛАЧЕННЯ ПОДАТКІВ СУСПІЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

ДЖЕРЗИ СИТІ. — Федеральний уряд опечатав дім тижневика „Ґрінвил Гом Нюз" за те, що ґазета не заплатила урядові 27 долярів титулом податку на соціяльне обезпечення за 1937. і 1938. рік.

ЗАПОВІДАЮТЬ ВЕЛИКУ ВІЙНУ ПРОТИ ЗЛОЧИНУ.

ВАШИНГТОН. — Ґенеральний прокуратор Мерфі заявив, що більше число спеціяльних аґентів його департаменту робить тепер розсліди над звязком між політичними проводами й злочинцями та що федеральний уряд виступить незадовго з домаганням повести процеси проти злочинців, звязаних з політиками, в кількох більших містах.

ВІДҐУКИ ЗАКОНУ ГЕЧА.

ГВАЙТ ПЛЕЙНС (Ню Йорк). — Вилйєм Кронин, почтмайстер Йонкерсу, Ню Йорк, зрезиґнував зо становища предсідника комітеу Демократичної Партії повіту Вестчестер, щоб не мати клопоту з законом Геча, котрий забороняє політичну діяльність федеральним урядовцям. Його посада дає йому 6,000 долярів на рік.

СПОДІВАЮТЬСЯ ПОЛАГОДЖЕННЯ АВТОМОБІЛЬНОГО СТРАЙКУ.

ДІТРОЙТ. — Переговори між представниками „СІ-АЙ-О" та Ґенеральною Моторовою Корпорацією поступають уперед і можна вже скоро сподіватися полагодження страйку автомобільних робітників.

НАЦІОНАЛЬНА ҐВАРДІЯ РОЗЗБРОЮЄ СТРАЙКАРІВ.

ҐРІН МАВНТИН (Дем, Колорадо). — Стейтовий ґубернатор викликав національну ґвардію для вспокоєння страйкових заворушень на будові великої тами, в котрих досі постріляно 6 осіб, а кількох інших важко побито. Командант ґвардії роззброїв спеціяльних депутатів та казав страйкарам вертатися до праці.

СМЕРТЬ ХЛОПЦЯ В АТОМОБІЛЬНІМ ВИПАДКУ.

ГЕЙСТИНҐЗ-ОН-ГОДСОН (Ню Йорк). — В автомобільнім випадку, в котрім зударилися два авта, що їхали з противних сторін, одно авто вивернулося. Сім осіб, що сиділи в ньому, були важко покалічені, а 18-літний В. Горецький згинув на місці.

13-МІСЯЧНА РОЗПРАВА ПЕРЕРВАНА НА ВАКАЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Розправу проти Алюмінійової Компанії Америки й 60 осіб, з нею звязаних, що велася в місцевому федеральному суді 13 місяців, перервано через вакації й відложено на осінь. Федеральна прокураторія закидує цьому підприємству, що воно є тростом, себто має монополь у своїм бизнесі, і домагається її розвязання.

ПАРА ВТОПИЛА ЧОЛОВІКА.

СІДАР РЕПИДС (Айова). — Коли 60-літний Гарі Йонґ проходив мостом на ріці Сідар і наблизився до стоячої на другому торі цього мосту льокомотиви, з неї бухнула пара й звалила його в ріку, де він утопився.

АПОСТОЛЬСЬКА ВІЗИТАЦІЯ.

На візитацію з Ватикану приїхав в Америку кардинал Ґаспарі, що займає в римо-католицькій церкві таке становище, як предсідник Найвищого Суду Злучених Держав займає в Америці. Його витає нюйорський архиепископ Спелмен.

ПОЛЬЩА ДІСТАЛА ПЕРШУ ПОЗИЧКУ ВІД АНҐЛІЇ.

Польський амбасадор Рачинський підписав з анґлійським урядом першу позичку Польщі, у висоті вісім міліонів фунтів стерлінґів. Ті гроші має Польща витратити в Анґлії на закупно зброї й амуніції. Щодо позички 5 міліонів фунтів, які хоче Польща витрачувати там, де їй захочеться, ще нема згоди.

„ПОЛІСЬКИЙ ВИНАХІД".

На ринку в Пружанах заінсталювали гучномовець, получений із студіом, з якого кілька разів денно надають ріжні комунікати. Околичні мешканці назвали цей гучномовець „капелюхом". Цей гучномовець заінсталювали при помочі польських суспільних орґанізацій, щоб заспокоїти — як пише „Вечур Варшавскі" — голод на вістки, який запримітили між сільським населенням на Поліссі.

ЖИДИ ЗДЕМОЛЮВАЛИ... БОЖНИЦЮ.

В Дрогичині в бельсько-підлясьскім пов. ґрупа жидів, невдоволених тим, що жидівська громада при помочі скарбової влади стала стягати належні їй гроші, вибили шиби та облили вонючим плином домівку божниці. Поліція веде слідство.

ВІДГОМІН ПРОТИУКРАЇНСЬКИХ ДЕМОНСТРАЦІЙ.

Львівський суд засудив по 6 місяців вязниці з припиненням виконання кари на 3 роки студента-ендека Е. Барановського та Б. Кроковського. Вони брали участь у вибитті шиб та здемолюванні частин обстанови в Духовній Академії при вул. Коперника та в крамниці „Маслосоюзу" при вул. Словацького.

СТУДЕНТИ НА РІЛЮ!

В звязку з браком робучих рук у рільних господарствах у Німеччині студенти всіх вищих шкіл так, як і попередніми роками, переведуть ферії на праці в рільних господарствах.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

КРАВ, ЩОБИ БАВИТИСЯ.

У Ропчицях біля Тарнова в тамошньому відділі „Юнацького Ґуфца Праци" викрили великі зловживання. У звязку з тим арештували команданта „ґуфца", Т. Хацинського.

ЗА ДІВЧИНУ.

В Чортківщині трапився такий лячний злочин: три невідомі напасники убезвладнили Павла Вербинського та кинули під колеса поїзду. В останній хвилині Вербинський відсунувся від рейок так, що колеса відтяли йому обі ноги. В безнадійному стані перевезли його до лічниці. Причиною лячного злочину був спір за дівчину. Поліція арештувала чотири особи.

ЗА ЗЛОВЖИВАННЯ.

В окружнім суді в Перемишлі відбулася розправа проти Владислава Вішневського, залізничого маґазинера з Судової Вишні, який присвоїв собі суму 8,402 зл. Суд засудив Вішневського на 4 роки вязниці.

19 ЖЕРТВ ПОСУХИ.

У провінції Аллягабад в Індії внаслідок довготривалої посухи померло 19 осіб. Через недостачу води — висохло багато рік і потоків — згинуло кількасот штук домашніх тварин. Спека була така велика, що люди омлівали на вулицях.

МОЖНА ЧУТИ, ЯК ТРАВА РОСТЕ.

Колись на хитру людину казали: „чує, як трава росте". Тепер ця приговірка тратить своє значіння, бо винайдено апарат, який так сильно зміцнює звук, що кожна людина зо звичайним слухом може чути, як росте трава і як розкручуються пуплянки рож.

У нюйорському технічному інституті побудовано апарат, що зміцнює звук 12 тисяч разів. Завдяки ньому можна було схопити на ґрамофонічну платівку звуки, що повстають при тім, як розкручуються пуплянки. Є це „крик" у дуже високих тонах. Крик цей більшає на силі, стає щораз повніший, аж у кінці в час остаточного розкручення пуплянка має інтензивність пострілу. Поетам навіть таке не снилося...

СОВЕТСЬКІ ЗАМОВЛЕННЯ В ЛОДЗІ.

Совети замовили в лодзьких волоковних фабриках ріжних товарів на суму 3,500,000 зл.

ВБИВСТВО.

В часі сусідської суперечки в с. Брилинці біля Перемишля господар Ярош так сильно вдарив каменем свойого сусіда Івана Бапілика, що цей кілька годин пізніше помер у лічниці. Вбивника арештували.

ЗНАЙШЛИ КІСТЯК З 1657. Р.

Підчас земних робіт на площі На Брамі в Перемишлі викопали кістяк жовніра шведської армії, що в 1657. р. облягала Перемишль. Череп передали до музею перемиської землі.

СТРАШНА РОДИННА ТРАҐЕДІЯ.

У Гаркшайде коло Гамбурґа 31-літня жінка робітника замкнулася в хаті, підчас неприсутности свого чоловіка, з сімома своїми дітьми, відкрутила затичку від ґазу і кілька годин була з дітьми в заґазованім помешканні. Щойно сусіди, подразнені ґазом, увійшли до помешкання по кількох годинах і застали четверо дітей уже неживих. Маму і троє дітей відвезли в безнадійному стані до шпиталю.

СМЕРТЬ ТРЬОХ ТУРИСТІВ В АЛЬПАХ.

У тирольських Альпах згинули три туристи під звалищами лявіни. 6 туристів вирушили з Ляндек до Авгсбурґер готелю і по дорозі їх засипала лявіна. Не зважаючи на негайну рятункову акцію, вдалося врятувати ледви трьох туристів.

НОВІ ЗОЛОТОДАЙНІ ПОЛЯ.

Советська преса повідомляє, що в буєррейській окрузі (Амурщина) відкрили найбагатші на Далекому Сході золотодайні поля. Експлоатувати-муть їх іще цього року.

ТРАҐІЧНА ЗАБАВА ДІТЕЙ.

Над берегом ріки Просни під Окутовом, плешевського повіту, бавилося двоє дітей робітника Зайди: 9-літня Льонгина та 7-літній Ян. Діти кидали до ріки галуззя і каміння. Наґло впав до води хлопчина, якому прийшла з допомогою його сестра, простягнувши йому руку. Хлопчина потягнув її до води й обоє потопилися.

РУЧНО ТКАНИЙ КИЛИМ 60-МЕТРОВОЇ ДОВЖИНИ.

В місті Ґетеборґ у Швеції викінчили оце недавно своєрідний твір мистецтва. Це ручно тканий коліровий килим, довгий 60 метрів, виконаний для концертової салі в Ґетеборґу. Проектував цей килим відомий мистець Свен Еріксон і назвав його „мельодії ярмарку". Центральна фіґура килиму, це гарна еспанка, що її оточують екзотичні постаті, бедуїни, сільські музиканти, танцюристи на тлі східнього ринку. Килим цей ткали на спеціяльному ткацькому варстаті, а працювали при нім 6 дівчат цілих півтретя року. Килим, повішений у концертовій салі, викликає признання і подив.

МАДЯРИЗУЮТЬ КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ

ХУСТ. — У Хусті відбулась конференція „угро-руського" та мадярського вчительства при участі д-ра Ю. Марини, референта шкільних справ при комісарі Закарпаття. Серед давніших учителів, навіть москвофілів і мадярофілів настрій був дуже пригноблений. А коли до того д-р Марина приявних повідомив, що відтепер основною мовою карпатських шкіл буде мадярська мова, пригноблення перемінилося в обурення. Навіть колишніх москвофілів поразило мадярське нахабство. Бож недавно ще присягались у Будапешті, що мовою шкільництва на Закарпатті буде „русинська" мова. Щоб удобрухати учасників тої конференції, офіційні її аранжери обіцяли, що уряд дасть значну фінансову піддержку для вчительства, щоб воно могло вигідно жити.

Подібні конференції відбулись теж у Берегові, Перечині й Ужгороді. Всюди, де вони відбулись, панував якнайгірший настрій серед учасників. В довірочних розмовах учителі стверджували, що в широких народніх масах Карпатської України ненависть до мадярів і їх бродіївсько-фенциківських прихвостнів стихійно росте. Перше питання, яке тепер можна почути всюди в українськім селі, є: „Де є ваш уряд".

МАДЯРИ НЕ БЕРУТЬ ПІД УВАГУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОСТИ.

ЛЬВІВ. — Зо Львова подають: „У неділю, 16 липня ц. р., як подає мадярське радіо, відбувся на Закарпатті перепис населення. Всі громадяни дістали до виповнення формуляр, у якому були зазначені ріжні рубрики, як вік, місце уродження, стан, релігія, освіта, але не було рубрики „народність". Мадярський уряд закликав усіх, щоб точно виповнили ці рубрики, бо потрібно йому їх для орієнтації про положення краю. Та видно, урядові „для орієнтації" не потрібно інформацій про те, скільки є інших національностей на Закарпатті, уважаючи їх усіх за мадярів.

Д-РА КОСТЯ ЛЕВИЦЬКОГО ЗАРАХУВАЛИ ДО ПОЛЬСЬКОЇ ШЛЯХТИ.

ЛЬВІВ. — Відомий український суспільний діяч д-р Кость Левицький помістив у львівськім „Ділі" відкритого листа, в якім закидає польському авторові Демковичеві-Добжанському, що написав недавно книжку про польську шляхту, брехню і ширення байок. Бо той польський автор навіть його самого, Костя Левицького, зачислив до польської шляхти, а то тому, що його предок, кілька віків тому, приняв був герб Роґаля. Левицький відповідає, що через приняття гербу предок ще не став поляком, так, як він сам не став німцем, коли приняв за австрійських часів він цісаря Франц Йосифа ордер Великого Леопольда.

На таких то інформаціях і заключеннях польська суспільність береться тепер творити орґанізацію „польської шляхти загродової", зачисляючи до неї з крови і кости свідомих українців.

ПРОТИСОВЕТСЬКИЙ ТЕРОР В УКРАЇНІ.

МОСКВА. — Як подає „Комуніст", робітники київської військової орґанізації постачання сильно побили провідника стахановської бригади, Островського. Небавом стануть вони перед суд, під замітом протиреволюційної акції та терору. — Селяни з Софіївки у Київщині намагалися злінчувати комісію, що розділювала рільні парцелі. ГПУ перевело масові арештування.

ЛОРД ГАЛІФАКС ПРО НЕБЕЗПЕКУ ВІЙНИ.

ЛОНДОН. — Перед розїздом палати лордів на вакації лорд Ґаліфакс, міністер заграничних справ, заявив, що положення дуже поважне і факти вказують, що треба поважно числитися, що в найближчих тижнях, або місяцях може вибухнути війна. Треба бути до того морально готовим і дивитись на справи не занадто рожево і не занадто пригноблено. Анґлія приготована до всього.

Заразом Ґаліфакс сказав, що Анґлія, коли прийде слушний час, готова послужити як посередник між Японією і Китаєм в ціли закінчення війни.

ЗБЛИЖЕННЯ ЯПОНІЇ ДО ОСІ БЕРЛІН-РИМ.

РИМ. — У віллі д'Есте зїхались японські амбасадори до Риму й Берліну, та разом з італійськими і німецькими представниками обговорили можливість приступлення Японії до осі Берлін-Рим. Амбасадори заявили, що цю віллю вибрано на наради не випадково, а продумано, бо в ній уже передтим прийшло до порозуміння і союзу між Німеччиною й Італією.

Деякі знавці твердять, що Японія кожний раз наближається до осі Рим-Берлін, як лиш Анґлія наближається до Советів.

ВІЙСЬКОВІ МІСІЇ ДО МОСКВИ.

ПАРИЖ. — Остаточно французька й анґлійська військова місія таки виїде до Москви, в цілі заключення мілітарного договору з Соевтами. Совети вже назначили своїх найкращих генералів до переговорів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади нале ать посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРАВДУ КУМ КАЖЕ, АЛЕ КРИВИЙ РОТ МАЄ

Польська преса в Америці занялась останніми часами листом папського делеґата у Вашинґтоні до представників православних, котрі протестували проти нищення православних церков Польщею. В цьому листі писав папський делеґат, архиепископ Чіконіяні, що він тістав від Ватикану виразне припоручення подати до відома, що Ватикан висказував уже Польщі свій глибокий жаль зприводу нищення православних церков у Польщі, що Ватикан признав ці події сумними та що в цій самій справі в цьому самому тоні висказувався офіціяльний орґан Ватикану, часопис „Оссерваторе Романо", ще 17. березня.

Ця заява папського делеґата у Вашинґтоні довела польську пресу до просто скаженої люти. Вони стали містити на своїх шпальтах люті напади на Ватикан і папського делеґата. Стали далі кликати американських поляків до протестів проти становища Ватикану й папського делеґата. Знаючи, що священикам буде трудно взятися за такий протест, вони придумали, щоби протести підносили церковні католицькі громади й подавали ці протести парохам до закомунікування вищій церковній владі.

До цієї акції ґазети піддають арґументи, яких, видно, мали би ці церкви вживати в своїх протестах. Отже думають вони підносити, що православні церкви в Польщі були насаджені російським православним урядом, що вони насаджені силою й проти волі польського населення на місцях. Через те польське населення ці церкви вважало немовби провокацією для себе й тому нема, мовляв, дивниці, що, добувши собі владу, поляки наперед постаралися їх знищити. Таке пишуть польські ґазетярі й жидівські ґазетярі, що пишуть у польських ґазетах.

Що в цих словах є деяка правда, не можна заперечити. Одначе не сказано там усеї правди й пропущено дуже сутні факти. Що Росія пробувала піддержувати православя, це правда, але правдою є теж, що до заняття цих країв Росією Польща піддержувала там насильно римо-католицьку церкву. Заки Росія взялася ставити православні церкви, Польща ставила косцюлки, і не питалася, чи досить є там поляків для їх удержання, і як не було, то заставляла силою ці косцюлки ставити і їх удержувати. І правдою є ще більше те, що ця Польща зверталася не лише проти православної церкви, але й проти уніятської церкви, котра признавала й признає звязок з Римом і котру започато з одобренням Польщі.

Коли московська церковна політика могла ображати національні й раліґійні почування поляків, то польська церковна політика мусіла ображати національні й религійні почування українців і білорусів з православної й уніятської церкви. Робити так, як це роблять поляки, себто протестувати проти релиґійного насильства проти себе, а потім робити це саме спуроти інших, можуть лише люди, які є морально засліплені. Коли церкви виступили проти цього засліплення, то вона виступила в обороні засади релиґійної свободи. І здорово думаючі люди будуть її в цьому становиці піддержувати, а не заставляти натиском парохій зміняти становище.

ХТО ТЕПЕР ПРАВИТЬ СОВЄТСЬКИМ СОЮЗОМ

Останній зїзд Компартії вибрав властиву, дійсну управу Совєтського Союзу, т. зв. **„Політбюро". „Рада народніх комісарів"** є властиво лиш мальованим, формальним урядом і мусить у всьому слухати „Політбюра".

Історія „Політбюра" відбиває в собі історію російського большевизму. Членами його були і чужинці, представники ріжних народів. Теперішне „Політбюро" має переважно російський характер. Воно зложене з 9 членів та двох заступників. З тих 9 членів є 6 москалів, 1 жид (Каганович), один вірменин (Микоян), і 1 грузин — Сталін. З двох заступників є один москаль, а другий грузин. Є це славний голова „Чеки'', Берія, який, урядуючи ще на Кавказі, між іншим сам застрілив 14 магомеданських мулів (духовних).

Так отже влада, що править цілим Совєтським Союзом, є в двох третинах зложена з москалів.

Давніше правили компартією старі большевики, які ту партію створили і ще перед світовою війною орудували нею.

Одначе всі ті люди познікали! Серед теперішніх членів „Політбюра'' лиш один Сталін працював іще перед революцією як журналіст, і був за границею. Це одинокий чоловік у „Політбюрі", що ще перед революцією стояв у звязках з батьками большевизму.

Крім майже цілковитого змосковщення „Політбюра'' зайшла ще одна зміна щодо проводу в комуністичній партії.

На місце інтеліґентів з їх знанням західнього світу і західньої культури прийшли нові люди, що вийшли з глибини партійної орґанізації, з глухої провінції, які ґрунтовно виварилися в революційнім кітлі. Є це правдиві представники революційної народньої маси.

Так отже комуністична управа є московська і пролетарська. Є вона більш безоглядна, як попередня, а члени її уміють завзято постояти за своє. Бож лекше було, сидячи десь у Женеві, боротися проти царизму, ніж сидіти в краю і що дня, роками цілими наражувати своє життя і аж нарешті прийти до влади.

В „Політбюрі" була все нечисленна ґрупа справжніх провідників. Інші були лише „болотом'', коли вжити того названня зперед 150 літ, з часів великої французької революції".

Кожна боротьба за владу в нутрі большевицького режіму розпочиналася від такого поділу тої кермуючої усім ґрупи. Зараз по смерті Леніна повстав у „Політбюрі" триюмвірат, зложений із Зіновєва, Троцького та Каменєва. По нім прийшли два дуумвірати: Зиновєв і Каменєв, та Риков і Бухарін. А Сталін покищо тримався в тіні.

Одначе ще за життя Леніна був він ґенеральним секретарем комуністичної партії. Зпочатку було це лиш чисто технічне становище, без усякого впливу. Одначе по смерті Леніна зліквідовано становище предсідника партії, а на перше місце почав висуватися ґенеральний секретар.

Власне Зіновєв стрілив ту капітальну дурницю, що по смерті Леніна не обсадив становища предсідника ком. партії, а то головно тому, що сам уважав себе за наслідника Леніна.

Беручи справу з формального становища, то совєтська партія є лише секцією Третього Інтернаціоналу, що обіймає (то є: хоче обіймити) пролетаріят цілого світу, всіх народностей. Є це власне так званий **„Комінтерн"**, а його статут передбачає уряд голови „Виконного Комітету''. Зіновєв обіймив власне цей уряд на себе, гадаючи, що в цей спосіб буде правити і російською совєтською партією, котра, як уже сказано, є лише секцією Третього Інтернаціоналу. (Комінтерну).

Одначе той рахунок Зіновєва був помилковий, бо Комінтерн не мав і не має властиво ніякої власти, а власть у Совєтській Росії має лише большевицька партія. Центральний Комітет цеї партії відноситься до Комінтерну з великим „почтеніем''. Колиж у „Політбюрі'' прийшло до нового поділу, то Зіновєва і Каменєва викинено з нього і повстала нова кермуюча ґрупа: Риков, Бухарін, Сталін, а остаточно став Сталін одиноким диктатором.

Одначе, не зважаючи на ту диктатуру, є ще у „Політбюрі" кермуюча ґрупа, яку звуть у Москві „чвіркою'' або „русскою ґрупою". Вона обіймає Жданова, його друга Андреєва, голову (формального!) уряду Молотова і комісаря війни Ворошилова, який недавно прилучився також до цеї ґрупи.

Вплив цеї ґрупи всюди дається відчувати. Вона поділила між себе кермуючі становища в партії й державі. І недаром називають її „ґрупою". Від неї походить національно-російська хвиля в революції.

Вона то почала „реґабітулювати" російську історію, а таких звірських людей, як цар Іван Грізний, цар Петро І., або ґенерал Суворов, представляти як дуже заслужених для „отечества", „героїв'', яким і тепер належиться честь віддавати. — „Отже і теперішні комуністи повинні клонити перед ними свої „глави".

І власне та „ґрупа'' поставила правило, що „російський нарід є перший між рівними народами Совєтсього Союзу". І вона то зорґанізувала патріотичну (очевидно, московську) пропаґанду, і навіть Шевченка, що писав про „грязь Москви'', старається представити „російським патріотом".

Чисто „московський" напрям цеї ґрупи не є для нікого тайною. Через повних два роки домагалася вона усунення Літвінова, так, що за границею говорять навіть про її антисемітизм. Не можна цього дословно брати, але всеж таки грало тут ролю щось таке, що не є далеке від антисемітизму.

Кожний чужоземний дипльомат і журналіст, що живе в Москві, відчував, що Літвінов властиво нікого у Москві не представляв та не посідав ніякого впливу. Одначе назверх, за границею, представляв він те, що в Европі „Совєтами'' звуть.

Літвінов — не є росіянин, це не є „русскій человек". Його родинною мовою була мова жидівська, а виріс він у Білостоку серед жидівського окруження.

Значну частину життя пережив він в Анґлії і там ціла його внутрішня структура стала західньо-европейська.

Правляча Совєтським Союзом „чвірка'', чи „ґрупа", не антисемітська, але Літвінова вона ніколи не вважала за „свого". У цих людях нема рішучо нічого „західньо - европейського'' і тому цілий внутрішній духовий устрій Літвінова їм чужий. Ті люди хотять, щоб їх за границею репрезентував чолвік, який би під оглядом духовим і культурним був їм близький. І цим можна собі витолкувати, чому вони за всяку ціну старалися Літвінова позбутись.

Усунення Літвінова є усуненням всього того, що не є московське там, де цього треба власне для репрезентації.

Нічого не показує на те, що у нутрі „ґрупи", що кермує „Політбюром", існувала яка боротьба за владу. Вся вона ділає в імя Сталіна і при кожній нагоді підчеркує його авторитет як вожда. Є він властиво пятий у тій „чвірці", хоч тримається у деякім віддаленні від неї.

Це дасться толкувати тим, що Сталіна вважають за диктатора, що стоїть понад усіми. Але і сама „чвірка" тримає себе в деякій резерві супроти нього, бо він, що не є „русским человеком'', є для неї, трохи, до деякого ступня, чужим!

Та „чвірка" покриває цілу свою діяльність іменем Сталіна. Одначе, не заперечуючи його ролі як „вожда", вона з нього робить під деяким оглядом немовби мавзолей Леніна. Сталіна поставили аж так високо, що вплив його на щоденне життя стає чимраз менший. Щоденні справи партії і совєтської держави полагоджують два інші секретарі. Перший з них є Жданов, і це є будучий диктатор і наслідник Сталіна.

Жданов є „істінно русскім человеком", що вийшов з глибин революції і є звязаний тисячними нитками з народньою масою. Вихований він серед довгої й жорстокої революційної боротьби і дуже надається на Сталінового наслідника, колиб цього не стало.

Але до того часу і Жданова, навіть без контрреволюції, можуть іще закатрупити.

Як бачимо, то, наскільки йде про заграничну політику, большевицька п р а в л я ч а „чвірка" буде осторожна. Це вона тепер пробує за ніс водити анґлійську дипльоматію. На один бік вона пробує доказати Анґлії, що Анґлія й Росія мають спільні інтереси, але з другого боку не хочуть замішуватись у війну, яка би безумовно мусіла викликати революцію в їх землях, а цілу „чвірку" зо славним Сталіном на чолі приневолилаб таки землю гризти.

Подав **Кл. Об.**

ЕВРОПЕЙСЬКІ ПРОҐНОЗИ

(З розмови з д-ром Василем Панейком з Парижу в редакції „Свободи").

Від кількох тижнів перебуває в Америці д-р Василь Панейко, бувший начальний редактор „Діла" у Львові і український делеґат на мирову конференцію 1919 року. Він відвідав нашу редакцію і Український Народний Союз. Підчас тих відвидин вивязалася між д-ром Панейком і членами редакції „Свободи" довша розмова на вяскі теми; думаємо, що нашим читачам буде цікаво познайомитися принаймні з тими частинами тієї розмови, які торкалися загальних зо згаданих питань.

*

— Як вам подобається Америка? Ви тут у політичних справах?

— Я тут усього кілька тижнів і цього замало, щоб мати якийсь серіозний погляд на таку величезну, багату й прекрасну країну. Всетаки в одному я вже певний: що українська іміґрація в Америці робить велике діло для української справи. Історія оцінить колись цілу велич заслуг діячів Українського Народного Союзу і трудівників „Свободи'' не тільки для української іміґрації в цій країні, а й для української справи в старому краю. Сюди вислав мене один великий паризький щоденник для „анкети" над словянськими еміґраціями взагалі, а над українською зосібна.

— Чи не в звязку з небезпекою війни — ця цікавість до української еміґрації в Америці?

— Воно імовірно так. Бо також і становище цієї еміґрації до одної й другої сторони підчас війни може причинитися до кристалізації таких чи інших симпатій цілої Америки.

— Ваші симпатії по стороні Франції й демократичних держав? Не дармож вас лаяли були „пофранцуженим''.

— Очевидно. Я не тільки бажаю собі перемоги Франції й Великої Британії, але я певний, що оконечна перемога залишиться за ними. Диктаторський бльок матиме ймовірно деякі успіхи в першому періоді війни; так напр. можна здогадуватися, що Польща потерпить основний розгром; але оконечна перемога буде всетаки за Францією й Великою Британією.

— А Совєтський Союз?

— Совєтський Союз ледве чи встряне у війну. Чого Сталінові воювати? Нехай капіталістичні держави винищують себе взаємно, а їм, комуністам, краще виждати загального ослаблення їх. Покищо совєтська дипльоматія крутить і лукавить.

— Яке внутрішнє положення Франції?

— Франція кріпшає з кожним днем. Ми є нині свідками величавого підйому всіх творчих сил цієї старої, висококультурної країни. В обличчі зверхньої небезпеки воскрес дух патріотичного якобінства з часу Великої Революції; кожний день приносить нові докази життєвої сили і орґанізаційного хисту французької нації. Париж сьогодні ще більше ніж колинебудь раніше — культурний осередок світу, запорука свободи людини й людської думки.

— А Союз Франції з такою Польщею, що ні з культурою ні зо свободою не має багато спільного?

— В пору національної небезпеки, в обличчі ворога не пора вибирати союзниками. Краще, щоби Польща була по стороні Франції, ніж, щоби була по сторні Німеччини. Але ілюзій щодо Польщі — можете мені вірити — нема ні в якого тямучого й освідомленого французького політика.

— А як ставиться Франція до українського питання?

— Ставиться обєктивно, тобто жде, аж сама Україна ділом покаже свою волю національної самостійности і свій хист до державної орґанізації. Тільки політичні недоріки могли думати, що за українську свободу захоче і зможе боротися Польща; тільки сліпороджені не розуміють, що Німеччина хотіла би зробити з України свою Етіопію. Франція це знає; вона ставиться скептично до пустословної пропаґанди, але без упередження ні ворогування дивиться на розвиток подій на українських землях. Можете бути певні, що як у минулому не було, так і в будучності не буде у Франції ніякого принципіяльного ворогування проти українства.

— В активній українській політиці ви участи не берете?

— Ні. Тай взагалі: про яку справжню політику може бути мова на еміґрації?

— Але звязок з українськими діячами в краю і за кордоном ви все таки піддержуєте?

— Так, але це звязок не політичний, а чисто особистий, переважно з колишніми, зперед 20 років, товаришами політичної й журналістичної праці. Тай навіть вони, ті чисто особисті взаємини, іноді бувають дуже важкі. Під польським ярмом і впливом витворилися в українській пресі підходи, з якими важко погодитися і які скорше чи пізніше мусять шкідливо відбитися на політичній культурі українського громадянства. Позвольте, що коротко розкажу вам про свій невеселий досвід з українською публіцистикою зпід польського ярма. Маю на увазі скандал, викликаний моїми статтями в паризьких „Последних Новостях". Одна з аксіом варшавської політики полягає на тому, що їй, Варшаві, вільно говорити з росіянами тай навіть погоджуватися з ними коштом західніх українських земель, але що, борони Боже, не вільно говорити з росіянами нікому з українців, а ще менше не вільно змагати до українсько-російської угоди взагалі, а коштом великої Польщі зокрема. Це — аксіома польська. Коли я грішний взявся розглядати в паризькому російському щоденнику українсько - російське питання з метою довести потребу російсько - української угоди на принципах союзу міжнароднього права між Росією і Соборною Україною, в деяких українських ґазетах польської займанщини піднявся на мене крик великий. Але замісць доказувати арґументами, що сама засада політичної угоди між Соборною Україною і Росією — помилкова чи шкідна (доказати таки було би, правду сказати, неможливо), деякі ґазети злаяли мене останніми словами і відсудили від чести — згадайте за що? За те, що в російському тексті моїх статтей був прикметник „русинскій'': так переклав був редакційний перекладач німецький термін „рутеніш" з мойого тексту, писаного по німецьки. З цього ті люди зробили висновок, що я буцім то заперечую існування української національности, що вигадую „русинську" народність, тощо. Тай — лайка! В дійсності я досі не знаю, як віддати терміни „рутеніш'' (рутеніен) російською мовою інакше ніж зробить перекладач моїх статтей: русский? рутенский? чи як інакше? Але цим відомі українські публіцисти не журяться, і з їх ласки український публіцист з „Молодої України", з „Л. Н. Вістника'' і з „Діла" попався на старі роки серед „ворогів українського народу", дарма, що я в уступках росіянам іду менше далеко ніж ішов напр. Дмовський. Чи здивується, що супроти такої клеветницької нагінки я тільки здвигнув плечима?

Веселі хвилини в житті Тараса Шевченка

(4)

„Була я тоді на городі — розповідала Чалому Ірина — грядки копала. Дивлюся, біжить моя дівчинка: „Мамо, мамо! вас якийсь Тарас кличе. „Скажи, каже, матері, що до неї Тарас прийшов''. Який Тарас? — питаю, а сама із місця не рушу. Аж ось і він сам іде". „Здрастуй, сестро!" Я вже і не памятаю, що зо мною діялося тоді! От ми сіли на призьбі, він сердешний положив голову до мене на коліна та все просить, щоб я розказувала про своє життя гірке. От я розказую: він, покійничок, слухає та все додає: „Еге-ж! так, сестро, так". Наплакалася я доволі, доки розказала, як мій чоловік умер. Тарас устав, подививсь на небо, перехрестивсь і каже: „Молися, сестро! Молися, і ти вільна і я вільний" („Ти вільна'' — це значило, що вона повдовіла і позбулася чоловіка-пяниці, сільського маляря Бойка). „А колиж ми всі будемо вільні від панів?" — спиталася сестра. Тарас махнув рукою і мовив: „Ще, сестро, до того не раз вибють на панщині''.

Шевченко відвідав і дідича-міліонера Семеренка в Городищі. Шевченка, запросили на полювання в Межирічах. Коли Шевченко з товаришами оглядав землю дідича Парчевського, до них підійшов поляк Козловський у фраку, рукавичках, черевиках-лякерах і з рушницею за плечима. Шевченко спитався, відкіля він і чого йому треба? Козловський відповів по польськи: „На польоване". Шевченко став кепкувати з його одягу і голосно сказав: „Дивись, яка кумедна фіґура!" Поляк зробив донос на Шевченка до поліції в Черкасах і Шевченка арештували. Завдяки Семеренкові й іншим приятелям Шевченко вийшов на волю 24. липня, себто посидів в арешті завдяки тому полякові девять днів.

„Дурні" гроші. — Приятель дітей.

Тепер уже Шевченко залишився в Києві, де найняв собі кватиру на передмісті Переварці, в якоїсь удови. Йде Шевченко по Переварці (каже Степаніда Лободиха у спогадах про Шевченка), аж бачить хатину, не то панська не то мужича, біла наче сметана та ще й садочком оброcла, а на дворі порозвішувані дитячі сороченята, сушаться вони та рукавчатами махають, ніби кличуть його до себе. Шевченко зайшов і просив господиню прийняти його на кватиру, погодувати і напоїти наборг, бо був без грошей. Господиня згодилася. Потім уже довідалася, що то був Шевченко.

Не минуло і тижня, як Шевченко на новій кватирі став своїм чоловіком і звав господиню дядиною. Швидко спізнався і з сусідами, а найбільше з дітворою. Діти бігали за ним гурмою і кричали: „Дядьку, розкажи нам ще одну казочку!" Небаром Шевченко просив господиню позичити йому 10 копійок, „бо дуже треба'' і дозволити наймичці Оришці випрати йому сорочки його і хустини. Перучи хустини, Оришка, знайшла позавязувані в узликах гроші: в одному 25 карбованців, у другому 3. Потім переглядаючи Шевченкові річи, господиня знайшла в одній його книжці ще 15 карбованців. Шевченко зрадів, ходив задуманий і ввесь день пригадував собі, коли він позаховував ті гроші, одначе так і не вгадав. З отих „знайдених" грошей Шевченко не хотів заплатити за кватиру, „бо то, мабуть, дурні якісь гроші", казав він. У неділю справив за ті гроші бенкет для господинених і сусідських дітей. На базарі накупив силу-силенну забавок і ласощів, що ледви доніс, утомився дуже, ввесь був у поті, веселий, радий. Подвіря посипали свіжою травою, діти раділи, бавилися, качалися по траві, а поет теж радів і говорив: „Припадають сердешні діти наче до рідної матери, а подумаєш: задля чого? Задля жмені горіхів.

По обіді перекупка, замовлена Шевченком привезла цілий візок яблук, грушок, медяників, бубликів і інших ласощів. Із подвіря бенкет перейшов на вигін. Шевченко бігав, метушився, поучував дітвору, сміявся і сперечався з хлопцями, що радили, щоб він дівчатам давав менше ласощів, бо „вони плакси і смаркаті".

Живучи на Переварці, Шевченко вставав із сонцем, „щоб бачити, як тополі прошумлять на добридень і чути, як птацтво прощебече свій перший привіт ранкові". Вставши витягав із колодязя ведро води, вмивався, молився Богу, снідав. Чай хоч і пив, але не дуже його любив і жартом говорив: „Чай зветься (по польськи) гербатою, хто його пе, той на старість горбатіє". По обіді йшов у сад, лягав під яблунею і кликав до себе дітей. Діти лазили по ньому, пустували, він був для них іграшкою. „Кого люблять діти, говорив він, значить, той не зовсім ще поганий чоловік. Коли вже Шевченко заснув, діти втікали, знаючи, що коли „дядько" спить, так уже не до іграшки з ним.

14. серпня 1859 р. Шевченко покинув хатину на Переварці і тогож дня відїхав у Переяслав. І передтим він ще все точно заплатив господині, щедро обдарував слуг, особливо „дурну голубку Оришку'', що не вміла затаїти грошей, знайдених у його хустинах, але сусідові-робітникові, що жив із поденної роботи і ходив поетові по горівку, дав на прощання лише 10 копійок, бо „він потурав старому голову морочити".

* * *

19. вересня 1859 р. Шевченко вернувся з України у Петербург. Закінчив своє мученицьке життя в Петербурзі 10. березня 1861 року, проживши точно 47 літ.

(Кінець)

На іспиті з права.

Професор: Яку кару дістане той, хто ожениться двічі?

Студент: Буде мати дві тещі.

З ДНЯ

КОЛИ ПРО НАС ГОВОРЯТЬ?

Недавно знов про нас заговорили ґазети. Довгі статті приніс „Ню Йорк Таймс" і інші нюйорські ґазети. Розписалися широко й польські та московські часописи. По цілім світі передали про нас новинки пресові бюра, як Юнайтед Прес, Есошіейтед Прес, Гаваса й інші.

В чім річ? Чому про нас заговорили? Заговорили тому, що польська влада викрила в Галичні українську революційну організацію й арештувала кількасот людей. Арештовані, як пишуть чужі часописи, працювали на шкоду Польщі. Це були українські націоналісти, які хотіли розірвати Польщу з середини і створити свою державу.

ПРОМОВЛЯЮЧІ ФАКТИ.

Бачимо, що того роду факти відразу дісталися на шпальти чужих газет. Коли Польща поодиноко арештує сотки вязнів, переводить пацифікації, чи палить українські церкви, світова преса ні чичир. Мовчить і благоденствує. Також мовчить світова преса, коли якась українська установа протестує проти гнету.

Зате, коли з боку українського народу появиться якась збройна, зорганізована реакція проти гнету, реакція, яка відбиває не безсильний протест, але погрозу, диви, всі, відразу заговорять. Правда, не всі однаково насвітлюють ці факти. Деякі, наприклад, приписують причини вибухів „німецьким інтриґам"; але всеодно пишуть, не промовчуючи їх.

ЗГАДАЙМО ПРО ДАВНІШІ ЧАСИ.

Ті, що жили в Америці в часі світової війни, розказують, що всі американські ґазети грубезними буквами заговорили нараз, коли українці в 1918 р. захопили Львів, Перемишль та цілу Галичину й створили з неї свою державу. Ті ґазети, що день передтим не знали навіть, що таке Україна й де вона лежить, відразу, за одну ніч, вивчили все прекрасно і подавали довжезні статті про українців, про їх змагання, історію, культуру й економічні багатства.

ЩОЖ ТАКЕ СТАЛОСЬ?

Щож властиво поділало, що всі ґазети так заговорили тоді про Україну? Зовсім просто: відозвалась українська сила, заговорив український кріс і гармата. А перед тими чинниками світ усе мав величезну пошану.

Українське життя могло сотками літ тихцем собі плисти у Львові, чи Перемишлі. Як довго його очолював австрійський, чи польський прапор і баґнет, так довго лише про той прапор і баґнет говорили, а українське життя іґнорували. Але як заговорив наш кріс, замяв наш прапор, диви, всі відразу про нас заговорили; впродовж одної ночі вивчили, хто ми є. Те саме повторилось опісля і з Карпатською Україною.

ЧАР КРІСА.

Хай наші пацифісти, „гуманісти" і соціялісти червоніють з люти, але обєктивні, тверді, холодні, мов сталь, факти вказують, що світ має таки величезну пошану перед силою, перед крісом, перед проливом крови. Там, де ллється за якусь ідею кров, люди зупиняються і прислухуються до неї з релігійною пошаною. Бо коли люди віддають своє життя за якусь ідею, то в тому таки мусить бути якась чарівна містика.

НАУКОВІ ДОКАЗИ.

Професори і вчені можуть доказувати віками, що якийсь нарід є окремий, має окрему культуру, а навіть окрему будову тіла: є чорніший, вищий, круглоголовий, і т. п. Слухатиме світ тих наукових виводів, потакуватиме головою, але направду не повірить так довго, аж доки той нарід кровю не задемонструє своїх хотінь. Щойно коли заговорить сила і кров, всі переконаються, що воно дійсно правда, що даний нарід справді окремий. І повірить у це світ без огляду на відмінну культуру, відмінну будову тіла, а навіть мову.

Яка ріжниця, чи хтоь говорить такою мовою, чи іншою; яка ріжниця, чи тією мовою написані літературні твори, чи даний нарід мав у минувшині свою державу? Все це річи другорядної ваги. Він тепер її хоче і то так хоче, що вмирає за неї. А це є кращий доказ, ніж усі томи теоретичних наукових доказів.

Бо нарід міг мати колись велику державу, але здеґенерувася, загубив свої національні амбіції і тратив її. Не маючи тих амбіцій, він не заслугує на державу, без огляду на багату історичну минувшину. На його місце приходять ті народи, що вміють сильно хотіти, навіть колиб те їх хотіння не сягало у далеку минувшину. Світ числиться з волею, піддержаною фізичною силою. Перед силою він скидає шапку.

І що на це робити? Засунути голову в пісок, немов струс, і твердити, що воно інакше? Світ належить до тих, що вміють відважно дивитись на факти.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„КОМУНІКАТ" СКОРОПАДЧУКІВ.

Передо мною „комунікат" пресового відділу гетьманської управи, виданий у Берліні 5. червня ц. р. Прочитавши його, я ніяк не можу зрозуміти, як могли прихильники Скоропадського, що ніби вважають себе українцями, писати таку мерзоту, та ще й у таких трагічних хвилинах, по втраті Карпатської України. Я не можу зрозуміти, як можна таке писати і то в часі, коли тисячі найкращого цвіту української нації поклали свої голови на полі слави в обороні рідної Батьківщини; коли тисячі оборонців рідної землі лікують тяжкі рани, одержані в тих боях, а тисячі караються на вигнанні, або по ворожих тюрмах; вкінці, коли ввесь український нарід переживає тяжкі часи і потребує якогось морального підкріплення в своїй боротьбі з ворогами, а не ось того роду пашквілів.

Так можуть писати тільки московські помийники, що навчились виїдати залишки з московського корита.

„Схаменіться, недолюдки,
Діди юродиві!
Подивіться на рай тихий,
На свою Вкраїну.
Полюбіте щирим серцем
велику руїну!".

Чи знають автори цього „комунікат", що ті слова Шевченка дуже добре до них підходять? Великий ґеній України знаменито відчув ті шкідницькі стихії в українськім народі, які під ріжною формою, в ріжнім упіренні, все проявлялись і нищили свою державу. На їх то адресу сказані були повищі слова. Та чи наші „юродиві" пізнають, що це до них відноситься?

Забули наші юродиві-скоропадчуки про своє недавнє минуле. Забули, як його „величество" Скоропадський посилав каральні відділи на українські села і як ті відділи тяжко побивали нагайками наших людей. Забули, як українські селяни, доведені до розпуки, схопились до повстання і викинули Скоропадського з України. Забули, як соромно втікав їх „гетьман", та як зрікся раз на все прав до українського „трону". Забули те все, а повірили у свою власну видуману історію, що це „за Скоропадського українці одинокий раз мали свою державу". Повірили юродиві в ту свою видуману брехню так, що вірять у неї немов у святу правду. А водночас у злочинний спосіб нищать тих, що щиро й ідейно працюють для визволення України.

„Схаменіться! Будьте люди,
Бо лихо вам буде.
Розкуються незабаром
Заковані люди,
Настане суд. Заговорить
І Дніпро і гори
І потече сто ріками
Кров у синє море
Дітей ваших... і не буде
Кому помагати".

Юрій Сенчук, Канада.

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ.

Так видається, що в житті української дитини в Америці є чотири важні періоди. Перший, найважніший, зачинається від народження дитини до приблизно семого року життя, коли то дитина починає учащати до публичної школи, а водночас до вечірньої української школи. В тім часі дитина лишається під виключним впливом родичів, чи точніше — мами. Тому від мами залежить, які думки та духові підвалини вона покладе в душу дитини в тім віці. Від цих підвалин залежатиме будучий характер дитини, його наставлення до свого народу. Так, як овоч садового дерева залежить від того нащеплення, яке виконав у його раннім віці огородник, таксамо характер і ціла особистість чоловіка залежить від раннього виховання. Коли родичі в найраньшім віці вщеплять у дитину любов до свого народу, то опісля, коли вона виросте, не треба буде її наганяти до своїх організацій, або дорікати, що вона українськими справами не займається, бо вона це сама, з власної волі буде робити.

Другий період є від семого до приблизно тринацятого року життя, в якім дитина учащає до публичних шкіл, а також вечором ходить до своєї української школи. В тім віці впливи вже розділені і не лиш родичі, але й учителі мають на неї вплив. Коли дитина попаде під доброго і досвідного українського вчителя, який не лише вчить дитину книжкового знання, але й пісень, деклямацій, виступів на сцені в українських строях, то з такої дитини також виросте корисний український, а також американський громадянин.

Третій період найнебезпечніший. Бо в нім дитина виходить зпід впливів учителя українця, а також чимраз більше вибивається зпід впливів родичів. Але коли в двох перших періодах родичі й учителі поклали добрі основи в дитину, то вона не пропаде для своєї суспільности.

В четвертім періоді дитина знов вертається до своєї суспільности, бо вже доросла, щоб вступити до ріжних клюбів, організацій, спортових гуртків, тощо.

Американська суспільність дбає про кожний період дитини і для них творить ріжні організації, з яких на першім місці стоять пластунські організації. Вина наша, що ми не подбали про розвій того роду організацій і серед нашої молоді.

Треба тут підкреслити, що Український Народний Союз зо свого боку робить багато для нашої молоді. Для найменших він піддержує рідні школи. Для учащаючих до вищих шкіл уділяє стипендій. Для підрослих помагає творити ріжні спортові гуртки, як бейзболові, бескетболові, футболові і т. д. Та здається, що У. Н. Союз замало уваги прикладає саме до того останнього періоду нашої молоді, коли вона вже підросте і стає здібною оплачувати свої асекураційні грамоти. Як до цеї молоді підійти, важко сказати. Та добре булоб, якби в тій справі й інші висказали свою думку.

Степан Слободян,
гол. радний У. Н. С., Філядельфія, Па.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

ІСТОН, ПА.

Орґанізаційні збори.

В четвер, 27 липня ц. р., загостив до нашої громади окружний орґанізатор У. Н. Союзу, п. Василь Заґаєвич, і з тої нагоди в нашім 137-мім відділі відбулись надзвичайні орґанізаційні збори. Гром. Заґаєвич на них виголосив двогодинну промову і докладно вияснив присутнім про користі, які одержує кожний член в У. Н. Союзі. По зборах більше як 20 осіб зголосилось у ряди Союзу. З великою напругою й увагою присутні, яких було зо 150, вислухали того добре обдуманого реферату й особливо всі були зацікавлені, коли бесідник фактами і табелями доказував, що У. Н. Союз це дійсно одна з найкращих того роду орґанізацій в Америці.

Це перший раз відбулися в нашій церковній місцевій салі того роду збори. Рефератом була захоплена також наша молодь, яка по зборах формально заложила свій власний молодечий відділ і назвала його іменем нашого борця за самостійну Україну, полк. Е. Коновальця.

Союзова ідея глибоко вкорінена в нашім народі. А великою заслугою того в першу чергу є праця нашого органу, „Свободи", яка впродовж довгих літ стоїть на правильнім шляху і по нім веде нарід.

За останнього пів року молодечі відділи в стейті Пенсилвенія дуже зросли. Повстали нові відділи в Пітсбурґу, Шероні, Аліквіпі, Реймі, Гейзелтоні, Фріленді, МекЕду, Маганой Сити і т. д. Тому не диво, що ми у стейті Пенсилвенія тепер горою. Бо, як подає контрольна комісія У. Н. Союзу, Пенсилвенія мала з кінцем червня майже 700 нових членів і в той спосіб збила наші інші великі кольонії.

Займаючись особисто орґанізуванням членів, сам, або разом з п. Заґаєвичем, я переконався, що можна легко приєднати члена, коли знається як слід своє діло й коли вміється вияснити справу чоловікові, що бажає заасекуруватись. Біля орґаніації молодечого відділу, який формально на зборах став відділом, треба було досить напрацюватися. Заслужились до того й інші, головно о. Колтуцький, за щире слово підчас зборів, а далі громадяни: Дешевський, Савчук, Саґат, Яворський, Гриньків, Заґачевський і інші. Тепер, коли цей відділ уже існує, всі ті, що творили його, можуть почувати моральне задоволення, що молоді члени, записані до того відділу, знаходяться у добрих руках Союзу, який дбає про своїх членів фінансово і морально.

Микола Підгайний,
касієр від. 137 УНС.

ПІД ЗАМІТОМ УБИВСТВА СТУДЕНТА.

Львівська поліція арештувала одного студента-ендека під замітом убивства студента-жида в будинку львівської політехніки. Назвище арештованого держать у тайні.

ПЕРШИЙ РІК НА ВОЛІ

(2)

IV.

Не можна сказати, що матеріяльна скрута Шевченка, в якій він перебував у 1839. році, була наслідком недостачі заробітків. Заробітки були, та на них не мав Шевченко доволі часу, а подруге траплялося і таке, що ті, хто замовив портрет, не заплатив зовсім.

Перш за все Шевченко невсипуще працював для своєї освіти. Знаємо, що Шевченко вийшов на волю на 25-му році життя, себто в літах коли більшість молодих людей вже кінчає шкільну освіту. Тимбільше треба було прикладатися Шевченкові тепер до освіти, бо досі він майже ніякої освіти не мав. В академії мистецтв, як відомо вчать не лише малярства, але й інших предметів. Та того всього було Шевченкові мало, тому він запопадливо доповняв своє знання самоосвітою.

Ту освіту, якої придбав собі Шевченко, він завдячував поетові Гребінці та Брюлову. За порадою Брюлова Шевченко читав Біблію, історію Греції, середньовіччя, перечитав найкращі повісті Вальтера-Скотта й ін., уважно читав твори польських і російських письменників; Гомера, Плятона, Ґетого, Шілера, Шекспіра й ін. читав у російських перекладах. Із студентом Демським, який учив Шевченка французької мови, ходив слухати викладів університетських професорів і медичної академії; слухав лекцій професора Куторги із зоольогії, професора Буяльського з фізіольоґії й ін. На виклади академії мистецтв Шевченко ходив так пильно, що боявся пропустити бодай одну лекцію.

Ось як Шевченко сам пише в автобіографічній повісті „Мистець", як проводив час: „Вставши вранці йду в годині 9. до кляси малярства. В годині 11. йду до Карла Павловича (себто Брюлова) або до гостинниці поснідати чим Бог послав, тай знову йду до кляси і працюю до години 4. По обіді знову до кляси. В годині 7. ідемо з Штернберґом до театру або походивши над береґом Неви, вертаємось додому. Я щонебудь читаю голосно, а він працює коло малюнків, або він читає, а я малюю".

З Брюловом Шевченко оглядав „Ермітаж" (виставу образів малярів світової слави). Брюлов пояснював Шевченкові все зтеорії малярства. І в театрі, і на „островах", у знайомих, навіть у ресторані Юрґенса Шевченко все старався користати освіченими думками, досвідом і великим розумом Брюлова.

Не без того, що може часом у веселому товаристві не обходилось і без товариської чарки. Веселі гулянки товариські це прикмета молодого віку кожної людини, тимбільше людей з артистичною душею. Гулянки були дуже рідко і Шевченко каже про них, що вони залишили „нестертий слід чарівних споминів про незабуті золоті дні молодого віку, що пролетіли сном радощів". Коли гулянки були в його товаришів, то Шевченко втікав від них, а коли забави перемінювалися в орґії, Шевченко вимовив помешкання товаришам Ельканові й Михайлову.

В академії над малярством Шевченко працював **із добрим успіхом.** Вже 29. квітня 1938. академічна рада признала Шевченкові за малюнок срібну медалю. Брюлов був усе вдоволений з Шевченка, а Шевченко більшої похвали для себе. як для мистця не шукав.

(Далі буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

НЕБУВАЛА РІЧНИЦЯ?
Чомусь ґазети подали фотоґрафії відомої фільмової зірки Ґлорії Диксон у першу річницю її подружжя з Перком Вестмором. Чому? Невжеб тому, що фільмовим зіркам так важко бути подруженими з одним чоловіком цілісінький рік?

ПОНАД ПЛЕЧІ ДРУГОГО.

Піт Коскарарт, другий „бейзмен" дружини „Бруклин Доджез", перескакує через Лу Кіоцу, третього „бейзмена" Нюйорських Великанів, підчас гри в Бруклині, Ню Йорк. Коло них наліво роземний суддя Ларі Гец.

ПОМИСЛОВИЙ ОБМАНЕЦЬ.

До крамниці О. Зьолковського у Львові прийшов якийсь осібняк та запропонував жінці купця купно більшої скількости цукру та рижу, нижче ринкової ціни, бо походити мали ці товари з ліцитації. Обманець так гарно представив справу п. Зьолковській, що вона, не надумуючись, вручила йому 205 зл. завдатку, а цей, користаючи з неуваги купчихи, ще взяв „на памятку" два золоті перстені.

THE U. N. A. BASEBALL LEAGUE

NEWARK ARRANGES GAMES

The Newark U. N. A. Lions have arranged to meet the Newark Sitch on Aug. 6th, at the Ukrainian State Picnic, Linden, N. J. The game will start at 1:30 P. M.

Box Scores

WILKES-BARRE

	ab	r	h	po	a	e
Katulka, 3b	5	2	2	0	2	0
Hawryshko, 1b	5	1	1	8	1	1
Proch, cf	5	2	4	1	0	0
Hrenenko, lf	4	1	2	1	0	0
Swokla, rf	3	0	1	0	0	0
Skwarlo, ss	5	0	2	0	0	0
Narbecki, 2b	3	1	1	4	3	1
Tranzulak, c	3	1	1	12	0	1
Sluzar, p	4	1	1	1	1	0
Totals:	37	9	15	27	7	3

BERWICK

	ab	r	h	po	a	e
Rudy, cf	3	0	0	0	0	0
M. Kalanick, 3b	4	1	0	1	1	0
Gelety, 2b	2	0	1	0	1	0
Dubil, rf	4	0	0	2	0	0
Kostow, c	4	1	1	7	3	1
Oram, lf	4	0	0	2	0	0
J. Kalanick, 1b	3	0	0	10	0	0
Puksen, ss	3	0	2	3	2	0
Woznick, p	3	0	0	0	4	1
Malick, cf	1	0	0	1	0	0
Kukorlo, 2b	2	0	1	1	0	0
Totals:	33	2	5	27	11	2

Wilkes-Barre: 320 010 021—9
Berwick: 011 000 000—2

Runs batted in—Katulka, Proch 2, Hrenenko, Skwarlo, Tranzulak, Gelety. Two-base hits—Swokla, Proch 2, Tranzulak. Stolen bases—Hawryshko, Hrenenko 2, Proch 2, Skwarlo, Kostow. Sacrifices—Swokla 2, Tranzulak. Double play—Narbecki to Hawryshko. Left on bases—Wilkes-Barre 6, Berwick 4. Base on balls—Woznick 1. Struck out—By Sluzar 12, Woznick 7. Wild pitch—Sluzar. Passed balls—Tranzulak, Kostow. Umpires—Butts and T. Katulka. Time of game—1:42.

CLEVELAND

	ab	r	h	po	a	e
M. Chorney	3	0	0	1	0	0
N. Bobeczko	3	2	2	0	0	0
N. Danilovich	3	1	2	13	0	0
G. Horasko	3	0	1	5	0	0
S. Bobeczko	3	0	1	1	1	0
J. Hodowancki	3	0	1	0	1	0
P. Bilyk	3	0	0	0	0	0
J. Lew	2	0	0	0	0	0
P. Sawka	1	0	0	0	0	0
P. Spodar	3	0	0	0	0	0
S. Marmash	1	1	1	1	0	0
S. Burko	1	1	1	0	0	0
Totals:	29	5	9	21	2	0

LORAIN

	ab	r	h	po	a	e
Gill	2	0	0	2	0	0
W. Dolyk	2	0	0	1	1	0
S. Harmych	1	0	0	7	0	0
S. Dolyk	3	0	0	3	0	0
A. Szemyczyk	3	0	1	0	2	0
M. Burich	3	0	0	5	0	0
M. Dolyk	3	0	1	2	1	0
M. Krasky	2	0	0	0	0	0
Shumyla	1	0	0	0	0	0
M. Gildzen	1	0	0	1	0	0
P. Yaciew	1	0	0	0	0	0
S. Harmych	1	0	0	0	2	0
Totals:	23	0	2	21	6	0

Cleveland: 101 003 0—5
Lorain: 000 000 0—0

CENTRALIA

	ab	r	h	po	a	e
Balandovich, cf	4	0	0	0	0	0
Cheddar, ss	4	0	2	1	1	1
O. Kostoff, rf	4	1	0	0	0	0
Mekosh, 3b, p	4	0	1	1	2	0
M. Lynn, lf	4	1	0	1	0	0
C. Locke, 2b, c	4	0	1	10	3	0
S. Kostoff, c, 3b	4	1	1	1	1	0
S. Lynn, 1b	3	0	0	10	2	1
Kreisher, p	3	0	0	0	1	0
Wysoczanski, 2b	1	0	0	0	0	0
Totals:	35	3	5	24	10	2

ST. CLAIR BR. 31

	ab	r	h	po	a	e
Wylotta, lf	5	0	1	2	0	0
Procak, cf	4	3	3	0	0	0
Kuzio, 3b	5	2	2	1	2	0
Kozla, ss	4	1	1	0	8	1
Hercha, p	4	1	3	0	3	0
J. Tomko, 2b	4	1	0	3	3	1
S. Tomko, rf	3	0	0	3	0	0
Powanda, 1b	4	2	2	16	0	1
Juba, c	3	1	1	2	1	0
Totals:	36	11	13	27	17	3

Centralia: 100 010 100— 3
St. Clair 31: 310 006 01x—11

ПРИСУД У СПРАВІ о. ГРЕБЕНЮКА.

Окружний суд у Станиславові оголосив 3. 6. ц. р. присуд у справі о. Гребенюка, гр.-кат. пароха в Ляцькім Шляхотськім, пов. Товмач. Зо всіх наведених в акті обвинувачення закидів прийняв обоснованим тільки закид відносно вписання в метриці народин назвища Кніґініцкі як Кніґиницький. Суд покарав о. Гребенюка вязницею впродовж 6 місяців, завішуючи рівночасно кару на 5 років.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Клівленді, Огайо, померла 9. липня 1939 р. випадковою смертю членкя і секретарка рекордова 260. відділу У. Н. Союзу

МАРІЯ БОГУС.

Покійна родилася в Коговс, Ню Йорк і прожила 22 роки. Вступила до У. Н. Союзу 30. грудня 1937 року. Оставила вдівцем мужа Андрія.

Похорон відбувся 13. липня з церкви св. Петра і Павла.

Вічна Їй память!

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(47)

Розюшений лев кинувся до Тарзана. Він піднісся на задні лапи, щоби передніми вдарити Тарзана в голову. Але Тарзан добре знав боротися з львами. Він не лиш дуже добре знав силу всіх мязів льва, але також його привички, його характер. Лев був би не піднявся на задні ноги, якби Тарзан був заскоро похилився.

Це був підступ Тарзана. Він хвилину стояв просто, а потім миттю схилився і дістався під лапи льва. Далі, схопивши одною рукою його за горло і тримаючи в другій ножа, він викрутився так, що знайшовся на хребті льва. Тут він обома ногами немов залізними кліщами опоясав льва і так на нім усадовився.

Тепер пішов у рух ніж. Сидячи ось так, він почав пробивати львові грудну клітку і діставатись до серця. Лев кидався немов бішений, але не міг Тарзана захопити ні зубами ні лапами. Нарешті лев почав слабнути і впав на землю. Та він іще був живий. Ніж Тарзана ще не добився його серця.

Тепер підскочили до льва і Тарзана три вояки зо списами і пробували помогти Тарзанові. Але лев і малполюд так скор кидалися, що була небезпека, що можна було пробити Тарзана замісць льва. Боротьба продовжалась, а вояки кожний раз мусіли відскакувати на бік, щоб зробити місце цим дивним змагунам.